

הנודר מן המבושל

פרק ששי נדרים

עין משפט נר מצוה

י' א מיי פ"ט מהל'
נדרים הלכה די סגמ
לאון רמב"ם טו"ע י"ד
למנו ד"ו טע"ף י"ג:
י"ד ב מיי שם טו"ע שם
צה"ג:
י"ז ג מיי שם טו"ע שם
טע"ף טו:
י"ח ד מיי שם טו"ע שם
טע"ף פ:
י"ז ה מיי טו"ע שם
טע"ף טו:
י"ח ו מיי שם ה"י י
טו"ע שם טע"ף י:
י"ח ז ח ט מיי שם הלכה
י"ח ט טו"ע שם טע"ף
פ:

מוסף רש"י

בקפלוטות. כרמי (ביצה)
י"ז ע"ז לח.

תוספות

מהם ועד נשמעין אשם
אשם אוקר שאל יחל בשר
עד זמן פלוני שאקור ברעוט
דהא בזה מלא דאי יוצא
מהא אקור ה"י נמינת טעם
אקור דממה לה להדי:
הנודר מן התמרים מותר
בדבש. פירוש דאמר קונס
תמרים על מותר בדבש
היולא מהס דבש אקרי
תמרים נלא אקריין וקשה
למאי לא תנא הלא דקתני
בשאר בני תמרים אלו שאני
טועם אקור ביוצא מהס:
בבתרונות. ענינים קשים
ורעים לאכול מותר בחומץ
היולא מין: כל ששם
תולדותו עילוי. פירוש שאני
מפסיד שמו האשון כמו
דבש תמרים ששם תמרים
עליו נדר בתמרים אקור
בדבש: והבבית בתרין.
בגמ' פריך היינו מנא
קמא: מותר בין תפוחים.
דקתני אין נעניני קמל:
מותר בשמן שושמין.
דקתני שמן הוא שמן זית:
מותר בדבש תמרים.
דקתני דבש וכו' דבש
דבש: מותר בחומץ
התרונות. דקתני חומץ מין
טוב ששמן: מן הדרשין
מותר בפפולות. א"ע
שממין כרשין מן גלו שיש
לן שם לוי: מן הירק
כהם מותר בירק שדה.
דקתני ירק של גינה:
הבבית היינו ת"ק. דשני
בדבש תמרים איכא בינייהו
דמאי כו' כל שדרכו לאכול
כו' ומיירי ששם תולדתו
עליו דלמיכ לית ליה
ועליו דלמיכ לית ליה
וכל שאין דרכו לאכול כגון
תמרים שאין דרכן לאכול
וחומץ שלש דרכו לאכול:
נדר בו אינו אסור אלא
ביוצא ממנו. ת"ק לית ליה
דבש שממין ותמרים אית
ליה דבש שממין וכלא
לגמרי כרש' סביח לן
דחלי בדבש תמרים לא
סברי כותיה אלא בדינא
דקתני וה"ק ותמרים
מירין תמרים לאכול
בדבש אלא בתמרים לא
שרינן בחומץ וקשה דהו

כולי האי לדיוקא משמע דעמיה חלל מאי דנפיק מנייהו. וכי תימא
תינח בשאני טועם כיון דלא כר"ך וקאמר אפוזי איסורא הוא אכל
שאני אוכל מאי איכא למימר דהא כיון דלא סגי ליה אש אמר קונס
פירות האלו דאי הכי משמע זין באכילה זין בהנאה ואיהו לא צני
למסרינהו אלא באכילה הלכך כי אמר
שאני אוכל ליכא שום הוכחה למיסק
אפילו ביוצא מהן איכא למימר דכיון
דהוה מלי למימר קונס פירות האלו
באכילה עלי וקאמר שאני אוכל אף
יוצא מהן משמע. ואמרו לפי זה דבשבוטה
דלא מלי למימר באכילה עלי דלשון
נדר הוא ועל כרחיה אית ליה למימר
שאני אוכל לא מיתסר ביוצא מהן.
ואחרים אומרים זה הוא דעת
הרמב"ם ז"ל דלא שנה נדר ולא שנה
שבוטה דלאו משום יתורא לישנא
הוא אלא שהלשון צעמנו מוכיח כן
דלשון שאני אוכל ושאינו טועם משמע
שאסור כל אכילה וטעימה הבאה מהס:
מתני' הנודר מן הפתאים וכו'
מספוגיות מותר בחומץ פסוגיות.
ספוגיות ענינים שאינם מתבשלים
ועומדים צימי החורף: כל ששם
פולדו קרויה עליו. כגון דבש תמרים
וחומץ ספוגיות: ותמרים מתירים.
בגמרא פריך היינו ת"ק. ואיכא למידק
תנא קמא מני לא ר' יוסי ולא רבנן
דהא אמרינן לעיל [נ:] דפולגתא דקוס
וחלז כל היכא דקרו ליה קומא
דחלזא אסור אפילו לרבנן ודבש
תמרים וחומץ ספוגיות ליתסר מהאי
טעמא [י:] דלא דמי דלילו גבי קוס
דחלז הקוס לא נשתנה מצורה לצורה
דמעיקרא נמי כשהיה מעורב בחלז
באותה צורה עלמה היה אכל הכא
הרי נשתנה הגוף. הרשב"א ז"ל. ועוד
דבכוס כי קרי ליה קומא דחלזא מפני
שעדיין תורת חלז עליו קרו ליה ולא
להפריש זין זה לאחר שאין נקרא קוס
לא
תורת תמרים ספוגיות עליהן אלא להפריש זין דבש תמרים
לדבש אחר וזין חומץ ספוגיות לחומץ אחר: **גב'** תמרים היינו ס"ק איכא בינייהו הא דנתיב כלל אר"ש [נ:] כל שדרכו לאכול ודרכ
היולא ממנו לאכול כגון סמרים ודבש סמרים נדר בו אסור ביוצא ממנו [נ:] ביוצא ממנו אסור בו וכל שאין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו
לאכול נדר בו אסור ביוצא ממנו. כך גרסין בהלכות הרמב"ם ז"ל. וה"פ דבש פליגי ת"ק פליגי ארשב"א בתרונותיהו דסביחא ליה לתנא
קמא דזין דרכו לאכול זין אין דרכו לאכול אסור בו ולא ביוצא ממנו ורשב"א סביחא ליה דבשדרכו [לאכול] ודרכ היולא ממנו לאכול
אסור בשניהם ובשאיין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו לאכול אסור ביוצא ממנו ולא בו ובהא מפיק ליה לת"ק לגמרי. ור' יהודה זן במילא
סבר לה כר"ש דדרכו [לאכול] ודרכ היולא ממנו לאכול דאסור בשניהם ופליגי עליה בשאיין דרכו לאכול ודרכ היולא ממנו לאכול דרבי יהודה
זן במירא לא שני ליה ומיתסר נמי בתרונותיהו ולרשב"א שני ליה ולא מיתסר אלא ביוצא ממנו. ורבנן בתראי דמתני' היינו ר' שמעון זן אלעזר
ושריותא דידהו קאי אחין דרכו לאכול דשרי הוא גופיה. ומשמע עליו דמשום הכי משמע ממלתייהו דאהוי גוואה [קאי] מדקתני סתמא ותמרים מותרים
דמשמע דאתרונותיהו פליגי ובמאי [לשון] ת"ק ור' יהודה לאיסורא שרו אינהו ומש"ה פשיטא דלסתותיהו קאי דליכא טעמא להיתירא דמשום שאין
דרכו לאכול איכא למימר דלא נתכוון אלא ליוצא מהן דאתמרים דשוו נמי תרונותיהו לאיסורא ליכא למימר דשרו רבנן בתראי מן התמרים דלישרי
בתמרים גופייהו ליכא טעמא להיתירא: ולענין הלכה קיימא לן כנתא קמא דזין בתמרים זין בתמרים אינו אסור אלא בהן אכל לא
דבש וחומץ שלהן: **מתני'** הנודר מן היין מותר זין פפוחים. דכיון שיש לו שם לוי לא מיקרי זין סתם: מותר בקפלוטות. דלא הו
בכלל כרשין: מותר בירקות השדה. דקתני ירק לא משמע אלא ירק גינה: **גב'** מותר בשמן שושמין. דבא"י אין מתקפחין כלל אלא בשמן זית:
של גריסין ואסור משום דקרו ליה מקפה דגריסין: ר' יוסי מסייר. דבאתמיה קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין: אסור בשום. משום דמקפה
כולל כל דבר קפוי ועצה ושום נמי קרוי מקפה על שם שממחין אותו צעמנו מים ונאכל צק: מותר לנוס היים. שהכוס אינו כוסא אחת
אחת צפני עלמה אכל פת כיון שהוא גוף אחד חיטה מיקרי. והכי איתא צירושלמי דגרסין תמס [סופין] חטה ואת מר כן בתמיה אמר רבי יוסי
איתא דבר שאו מתמי פיתא נקטה! ומימר זריך דברא הדא איתיה ומש"ה פשיטא דלסתותיהו קאי דליכא טעמא להיתירא דמשום שאין
ירק של גינה משמע ולא ירק שדה שיש לו שם לוי מיהו אפ"ה הנודר מן היין אסור בחמרא מבשלא. וכן כתב הרמב"ם ז"ל ולא דמי לירקות
השדה דהני מינא אחרינא יניהו אכל חמרא וחמרא מבשלא חד מינא יניהו ומפני שנתבשל לא הפסיד שמו: **בשיעור אסור בירקות**
השדה. אש נדר בשיעור א"י לומר שנתכוון לירק גינה דהא אין זורעין ולא נטועין בשיעור אלא ודאי לירק השדה שעולה מלאו נתכוון:

מתני' מן הספוגיות. היינו ענינים קשים שמניתן בכרס כל ימי
הסמי ועושין מהן חומץ: כל ששם סוגדו קרויה עליו. כגון חומץ
זה שיכא ממנו קרוי נמי על שם אמו חומץ ספוגיות ולא חומץ סתם:
נדר ממנו אסור ביוצא וכו'. והכי נמי כי נדר בספוגיות אסור נמי
בחומץ היולא ממנו: והכמים מתירין.
וקא פריך בגמרא היינו מנא קמא
דקתני מותר בחומץ ספוגיות: **גב'**
נדר זו. בתמרים: אסור ביוצא ממנו.
בדבש ספוגיות: כל שאין דרכו לאכול.
כגון ספוגיות דלדך היולא ממנו
לאכול והן עלמין אין דרכן לאכול. תנא
קמא דמתניתין דלמך מותר בחומץ
ספוגיות לית ליה דרכי שמעון זן
אלעזר אלא קסבר נדר בו אין אסור
אלא בו אע"ג שאין דרכו לאכול
ותמרים תנא בתרא אית להו דרכי
שמעון זן בצפון ודקתני ותמרים
מתירים בו לגזור אכל ביוצא ממנו
לא דאין אסור אלא ביוצא ממנו
והיינו כר' שמעון זן אלעזר דלמך
לא נתכוון זה כו' ורבי יהודה זן
בתירא היה אסור בו ביוצא הימנו:
מתני' מן השמן. משמע שמן זית
להכי מותר בשמן שושמין: כרשין. **גב'**
קטניות: מותר בירקות השדה. דהיינו
שם לווי ירק השדה ולא ירק סתם:
גב' מותר בשמן שושמין. לפי שאין
מלוי בראי שמן שושמין אלא שמן זית
וצאותו שמן נדר: מזה ומזה. משמן
זית ומשמן שושמין: ספק איסורא
לחומר. ומשמן שמסתפקין בו נדר
זין רב זין מעט: אסור בירקות
הגינה. גריסין המור"ה במסכת"א ז"ל.
ומותר בירקות השדה^ה שעליהן סומכין
בשיעור אלא בירקות הגנות לעניים
ואין מסתפקין אלא בירקות השדה:
גמ'
בירקות הגינה אמר רבי

(א) [תוספתא פ"ג ע"ג, ש"ס]
(ב) [מכות ע"ג: וש"ס]
(ג) [נ"א ובשביעית אסור
בירקות השדה שעליהן כ"ו,
(ד) [פ"ט מהל' מדרים הלכה
י"ד, (ס) (י) ו' מנאן עד
סוף המתני' שייך לע"ג,
(ו) צירושלמי: נקטיה,
הגהות הב"ח
(א) גמ' דלדכו ליאכל. וכן
בכל העמוד: (ב) (ג) רש"י
ד"ה כרשין קטנים
קפלוטות גדולים ה"ס:
הגהות הגר"א
[א] גמ' נדר בו אסור. נ"ב
גיטת הירושלמי מזהו וכן
עיקר: [ב] שם מיוצא ממנו
אסור. נ"ב מותר כ"ע
(ו) ונ"ב בגמ' י"ד ס' ו
ר"ז ס' ק"ק י"ח) וכפירוש
ר"מ פתחו וכו' הרמב"ם
ופסק חכמים:
פירוש הרא"ש
מתני' התרונות. ענינים
רעים ונשארים בצפנים עד
ימות הסמי ואין ראוין
ליין ועושין מהם חומץ
ואית דגריסין ספוגיות כמו
סופי ענינים: כל ששם
תולדותו קרויה עליו. אף
כי נשתנה ממנה על שם
עיקר שמו נדר בתמרים
חומץ ספוגיות: והבבית
בתרין. בגמרא פריך
היינו ת"ק: גמ' בל שאין
דרכו לאכול ודרכ
היולא ממנו לאכול. א"ע
ספוגיות מותר פליגי אר"ש
זין בדבש תמרים זין
בחומץ ספוגיות דרבנן שרו
מירוייהו ואסרי ספוגיות
גופייהו ור"ש אסור בדבש
תמרים וחומץ ספוגיות
ומותר הספוגיות ורבנן
בתראי קיימי אהא דקאמר
ת"ק מן הספוגיות מותר
בחומץ ספוגיות אסור
בספוגיות גופייהו א"ע
ותמרים מותרים ספוגיות
גופייהו: מתני' בפני
שהוא שם לוי. אכילה
קאי: גמ' ירקות שדה.
אין קרוין ירק סתם
והרבה לומר ירקות הענין
כר"ך לתנן שם לירק ולומר
ירקות שדה וכן כולם: אבל
השדה לומר ירקות הענין
לפי שאין ירקות גינה מניין
שאין גלים בלא עבודה
ואוכלין ירקות שדה ליתכן
בגלות העולם ירקות סתם
הוא ירקות שדה: